

Зайцев О.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту,
Сумський державний університет, Суми. Україна.
orcid.org/000-0001-8292-4079

ПОКАЗНИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ В КОНТЕКСТІ КЛАСИЧНОЇ ТЕОРІЇ ВАРТОСТІ

Сьогодні існує понад 100 показників економічного, фінансового та соціального розвитку країни. Додатково існують групи й інших показників (наприклад, екологічних, ментальних, кліматичних, територіальних тощо), що також характеризують окремі сторони економічного розвитку країни. У цій статті проведена робота з узагальнення показників економічного розвитку та зведення їх до десяти показників-індикаторів. Також у статті пропонується взяти за основу працю як фактор, що характеризується та вимірюється визначеним кількісним показником. На нашу думку, побудова принципово нових показників-індикаторів базується на застосуванні кількісного показника витрат праці.

Ключові слова: економіка, розвиток, показники, праця, класична політекономія, неокласична економічна теорія.

ПОКАЗАТЕЛИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ В КОНТЕКСТЕ КЛАССИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ СТОИМОСТИ

Сегодня существует более 100 показателей экономического, финансового и социального развития страны. Дополнительно существуют группы и других показателей (например, экологических, ментальных, климатических, территориальных и т. д.), которые также характеризуют отдельные стороны

экономического развития страны. В этой статье проведена работа по обобщению показателей экономического развития и сведению их к десяти показателям-индикаторам. Также в статье предлагается взять за основу труд как фактор, характеризующийся и измеряющийся определенным количественным показателем. По нашему мнению, построение принципиально новых показателей-индикаторов базируется на применении количественного показателя затрат труда.

Ключевые слова: экономика, развитие, показатели, труд, классическая политэкономия, неоклассическая экономическая теория.

Постановка проблеми. Економічний розвиток країни – це процес, що характеризується певними економічними та фінансовими показниками (індикаторами). Термін «економічний розвиток» охоплює собою інші терміни, такі як «економічний ріст», «економічний спад», «економічна стабільність». Залежно від того, що показують показники (індикатори), які обрані для характеристики економічного розвитку, може робитися висновок про зростання, падіння чи стабільність розвитку економіки країни. Отже, термін «економічний розвиток» – це узагальнення, що передбачає будь-який напрям розвитку: зростання, падіння чи незмінність.

Доречним буде зафіксувати різницю між такими категоріями, як «фактори економічного розвитку країни» та «показники економічного розвитку країни». До факторів економічного розвитку країни відносимо: природні ресурси; кадрові ресурси (людський капітал); техніку, технології та практичну науку; соціально-ментальну культуру населення країни; політичну систему країни; державну систему (державні інститути, їх ефективність та їх взаємодію); соціальну, економічну та культурну інфраструктуру.

Отже, показниками економічного розвитку країни є не фактори, економічного розвитку, а щось інше, що, звісно, опирається на фактори, але не відображається і не характеризується безпосередньо факторами розвитку. Наприклад, наявність у надрах країни великої кількості газу, нафти, золота,

алмазів, інших природних ресурсів не гарантує країні зростаючий розвиток та благополуччя її громадян. Великий розмір території країни, що багата природними ресурсами, також, як факторний показник розвитку, не «допомагає» країні в її економічному зростанні. Яскравими прикладами є життєві рівні населення та економічний розвиток Російської Федерації порівняно з Японією та Південною Кореєю. Щодо впливу такого чинника, як соціально-ментальна культура населення, на економічний розвиток країни досить порівняти показники Російської Федерації з показниками розвитку Тайваню або Сінгапуру. Щодо впливу політичної системи можна порівняти результати розвитку економіки двох країн одного народу – Північної Кореї та Південної Кореї. Таким чином, необхідно мати стратегію та соціальні, політичні, економічні і фінансові механізми, що запускають механізми використання факторів з метою досягнення економічного зростання.

Розвиток країни, що розглядається у часі як процес творення умов для свого життя та безпосередньо якості свого життя, як правило, у сучасному світі розглядається з позицій економічного розвитку. Які би позитивні досягнення не відбувалися в областях людського соціокультурного надбання (будь-які досягнення у всіх формах мистецтв та у світоглядних теоріях і концепціях щодо навколишнього світу та суспільного устрою, або будь-які національні та релігійні інституційні утворення та прогресивні перетворення на їхньому підґрунті, або застосування будь-яких технологій суспільно-психологічного або пропагандистського впливу на суспільну самоорганізацію індивідуумів тощо), але починаючи з середини XIX сторіччя переважаючою стала позиція, що розвиток країни та благополуччя її громадян відображається соціально-економічним розвитком. Економічний розвиток країни пов'язують із показниками рівня добробуту людей, що проживають у цій країні, і з таких позицій такий розвиток трактується як соціально-економічний.

Природно, що показники економічного розвитку пов'язані з розрахунком показників середнього рівня показників добробуту людей, що мешкають в країні. Однак рівень добробуту громадян країни пов'язаний не тільки з

економічним розвитком і показниками економічного розвитку, такими як підвищення рівня доходів, освіти, технологій, можливостей працевлаштування тощо. Економічні заходи викликають також інші соціальні зміни, що мають не економічну, а соціальну характеристику. У цьому разі рівень економічного успіху характеризується та обчислюється за допомогою соціальних показників.

З метою фіксації успіхів або невдач країни в її економічному розвитку необхідна взаємопов'язана система соціальних та економічних показників або індикаторів. Взаємопов'язаність індикаторів досягається за допомогою механізму порівнювання (приведення) та віднесення до одного інтегруючого показника. Оцінка за допомогою індикаторів – це оцінка того, наскільки країна досягає попередньо запланованих показників. Показники (індикатори) виконують функції контролю поточних процесів, відстеження напрямів розвитку та визначення проміжних або кінцевих ефектів. Цілеспрямований успіх розвитку країни можна побачити, якщо країна досягне показників або цілей, які були сформульовані раніше.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Переважно проблема визначення індикаторів економічного розвитку починається та завершується на рівні політичної економії та/або економічної теорії. Крім визначень показників економічного розвитку в роботах всім відомих представників класичної течії економічної теоретичної думки та їх опонентів з неокласичного напрямку, наводяться трактовки більш сучасних вітчизняних розробників-науковців, до яких можемо віднести В.Д. Базилевича, А.С. Гальчинського, В.М. Гейца, В.В. Ільїна, П.М. Леоненко, С.В. Мочерного, В.Н. Тарасевича, А.А. Чухна, П.І. Юхименка та інших науковців. У своїх працях торкалися цієї проблеми такі зарубіжні вчені, як, зокрема, Л. Больцарович, Г. Беккер, М. Блауг, Дж. Гелбрейт, Л. Мізес, Е. Тоффлер, Й. Шумпетер, К. Еклунд.

Мета статті. Щоб визначитися з оцінкою розвитку, необхідно чітко виділення показників та їх однозначна характеристика. Показників економічного, фінансового, соціального розвитку країни сьогодні нараховується понад 100. Додатково існують групи й інших показників

(наприклад, екологічних, ментальних, кліматичних, територіальних тощо), що також характеризують певні сторони економічного розвитку країни. У статті проведена робота з узагальнення показників економічного розвитку та зведення їх до десяти показників-індикаторів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У статті узагальнено показники соціально-економічного розвитку та зведено їх до десяти показників-індикаторів. Запропоноване групування показників має певну новизну.

1. Економічна урбанізація. У найбільш узагальненому розумінні термін «урбанізація» трактується як переселення (міграція) населення із сільської місцевості до промислово розвинених міст. Впродовж ХХ сторіччя у соціології та економіці переважала думка, що урбанізація – це негативне явище. Наприклад: «Урбанізм – зосередження матеріального і духовного життя в містах на шкоду розвитку села» [1]. Але починаючи з 80-х років ХХ сторіччя трактовка урбанізації перестала нести відтінок шкідливості та небажаності. Тепер превалює погляд, що урбанізація – це історичний процес, під час якого збільшується роль міста в економічно-культурному житті певної території або народу. Отже, за такої трактовки виділяється саме економічний зміст терміну «урбанізація», який можна сформулювати так: економічна урбанізація за змістом – це стан, за якого вся промисловість та більшість населення знаходяться в основному у великих містах. А якщо розглядати економічну урбанізацію як процес, то урбанізація – це міграція сільських жителів (далі – нове!), а також жителів депресивних міст і територій, а також частини жителів великих міст, які не можуть або не хочуть працевлаштовуватися у своєму місті проживання, в інші великі промислово розвинені центри. Економічна урбанізація (внутрішня), на нашу думку, – це найпростіший і найперший з показників успіху економічного розвитку країни. Зауважимо, що йдеться про міграцію, а точніше, про урбанізацію робочої сили всередині країни, а не про виїзд робочої сили за її межі. Таким чином, можемо розглядати за фактом два види економічної урбанізації: внутрішню та зовнішню. А загалом результатом економічної урбанізації є зниження рівня бідності з одного боку і зростання

товарного та обслуговуючого виробництва з іншого. Економічна урбанізація знижує рівень безробіття, а, отже, і зменшує рівень бідності. Справа в тому, що показник економічної урбанізації, який ми презентуємо та пропонуємо, – це показник, що відрізняється від того, що діє у сучасній статистиці, і такого показника ще ніхто не досліджував та не обраховував.

2. Дохід на душу населення. Показником економічного стану держави та фінансового благополуччя пересічного жителя країни, що вимірює середній дохід окремо взятої людини за рік, називають доходом на душу населення. Цей показник може бути за своєю суттю різним залежно від статистичних правил обрахунку в окремій країні. Наприклад, існували раніше та існують зараз показники: валового внутрішнього продукту (ВВП) у розрахунку на одну особу; валового національного продукту (ВНП) у розрахунку на одну особу; розміру національного доходу (НД) на душу населення тощо. Всі такі показники назвемо узагальнено доходом на душу населення. Дохід на душу населення тісно пов'язаний з економічним зростанням. Чинником зростання доходу у розрахунку на одну особу є економічне зростання. Для міжнаціональних порівняльних характеристик дохід на душу населення обчислюється в єдиній валюті, найчастіше цією валютою є долар USA. Щорічно Всесвітній банк розраховує економічний коефіцієнт душевого доходу різних держав. Додамо на завершення, що, на нашу думку, економічні коефіцієнти у розрахунку на одиницю (душу) населення за своєю суттю та побудовою – це більше фінансові, ніж економічні показники.

3. Технологічна структура економіки. Економічний розвиток країни жорстко пов'язаний з технологічною структурою її матеріального виробничого капіталу та людського виробничого капіталу. Матеріальний виробничий капітал у поєднанні з людським виробничим капіталом у класичній політекономії має назву «виробничі сили». Матеріальний капітал розуміємо як основні засоби, що задіяні у певній, що діє в цей момент часу технології, а під людським виробничим капіталом розуміємо вміння та навички людини працювати у виробничій сфері на технічних засобах та в ланцюгах діючих

технологічних процесів. Людський виробничий капітал відрізняється від терміна «людський капітал» тим, що до нього не входить частина зайнятого та працездатного населення, що не задіяна безпосередньо у технологічній структурі виробництва. Наприклад, працівники сфери шоу-бізнесу, майже всіх форм мистецтв, засобів масової інформації, релігійних організацій, сфери початкової, середньої та частково вищої освіти, військовослужбовці збройних сил, працівники силових та правоохоронних органів, працівники структур надзвичайних ситуацій тощо. Технологічна структура – один із показників успіху або відставання економічного розвитку країни. Економічний розвиток безпосередньо залежить від ефективності та сучасності технологічної структури економіки. Технологічна структура визначається як основа, як підґрунтя, як стрижень, що цілеспрямовано проектується, змінюється та вибудовується людиною і викликає зміни, що приводять до поліпшення економіки. Яким може бути або як має виглядати такий показник – це ще один, разом із показником економічної урбанізації, новий показник, який потребує вивчення та свого визначення.

4. **Ощадні рахунки.** Цей показник за своєю суттю та побудовою винятково фінансовий але економічно пов'язаний із технологічною структурою економіки країни. Успішне функціонування будь-якої галузі економіки оцінюється не лише кількістю та якістю випущеної продукції. Оцінка економічного успіху кількістю виробленої та реалізованої продукції характеризує економічний успіх підприємств лише з боку юридичної особи як підприємницької інституції. Але цей же успіх, якщо він є соціально-економічним, має бути зафіксований і з іншого боку, з боку росту добробуту працівників підприємств, а не лише зростання фінансового благополуччя частини вищого менеджменту та власників таких підприємств або галузі. Наявність зростання особистих ощадних (депозитних) рахунків «технологічних» працівників на підприємстві або в галузі, з одного боку, є підтвердженням економічного росту підприємства, галузі, а з іншого – це капітал для подальшого зростаючого розвитку економіки країни. Наявність та

зміна темпів розміру фондів ощадних накопичень на особистих рахунках населення країни – це фінансовий показник розвитку підприємств, галузей, економіки загалом.

5. Індекси якості життя. Індекси якості життя, на наш погляд, об'єднують три показники: очікувана тривалість життя; коефіцієнт дитячої смертності; рівень грамотності. Це соціальні показники, але залежать вони від економічного стану країни та корелюються з коефіцієнтом понад 0,9 з основними економічними та фінансовими показниками економічного розвитку. Стосовно тривалості життя, то в країні з високим рівнем економічного розвитку середня очікувана тривалість життя зростає внаслідок можливостей у більшості її громадян задоволення потреб у харчуванні, у побутових умовах, у більш цивілізованих умовах праці, а, також у широкому доступі до медичних послуг та ліків. Стосовно коефіцієнта дитячої смертності, то у країні з високим рівнем економічного розвитку він (коефіцієнт) зменшується або знаходиться на порівняно низькому рівні. Це говорить про достатнє за кількістю та якістю харчування та побутові умови для вагітних жінок, якісне та своєчасне медичне обслуговування їх та їхніх дітей. Стосовно охоплення початковою освітою та наданням базової грамотності, то тут метою є можливість громадянина самостійно впливати та свідомо брати участь у розбудові та розвитку як своєї власної кар'єри, так і своєї країни, тобто щоб пересічні громадяни могли розуміти і сприяти економічному розвитку.

6. Побутові умови (місце проживання). Ще однією групою показників є облаштованість місця проживання. Проживати людина повинна у жилій зоні, відділеної від промислової, в зоні, що має водопостачання, каналізацію, електроенергію, енергоносії та теплозабезпеченість. Перераховані та інші побутові показники (наприклад, сучасні електронні засоби зв'язку та комунікації тощо), вказують на рівень благополуччя населення, що і є однією із площин позитивного економічного розвитку.

7. Вища фахова освіта. У сучасному світі вища фахова освіта, що отримана здобувачем на підставі освоєння ним новітніх виробничо-наукових та

технологічно-інноваційних розробок, стає самостійним показником економічного розвитку країни. Йдеться не про середню шкільну освіту, не про освіту, що навчає робітничим або інженерним професіям, не про освіту загальної грамотності. Йдеться про той щабель освіти, що формує технічний та технологічний рівень економічного розвитку країни у системі міжнародної конкуренції.

8. Рівень злочинності. Існує жорстка залежність рівня злочинності від рівня добробуту у суспільстві. Рівень злочинності – ще один соціальний показник, що має економічне підґрунтя.

9. Доступ до засобів масової інформації. Йдеться не про доступ до засобів масової комунікації, таких як Інтернет, та на його основі – до різних форм спілкування (електронна пошта, скап, вайбер тощо). За допомогою цих засобів комунікаційний вплив ще досить обмежений. Йдеться про можливість виходу до використання масових інформаційних засобів, що охоплюють більшість громадян країни. За умов низького рівня економічного розвитку країни ЗМІ стають небезпечною зброєю проти керівництва такої країни, і навпаки, за умов високого рівня життя доступ «задоволеного» своїм життям громадянина до ЗМІ не несе загроз для соціальної стабільності в країні.

10. Індекси національного розвитку. Це цілий блок показників, що мають характер як соціальних так і економічних. Їх відмінність від вищезазначених полягає в тому, що вони характеризують моменти руху до вищесказаних основних показників. До індексів національного розвитку можемо віднести доходи населення, індекси рентабельності галузей та підприємств, інвестиції, будівництво, пасажиропотоки, вантажні перевезення, експорт-імпорт, заробітну плату тощо. Тобто це показники, за допомогою яких можемо визначитися з початком, рухом або припиненням певних економічних та соціальних тенденцій. А тепер, шановний читачу, спробуй згрупувати перераховані вище показники-індикатори за таким поділом: економічні показники з одного боку та всі інші. Під іншими показниками розуміємо фінансові, соціальні, політичні, екологічні, ментальні, територіальні, юридичні,

кліматичні тощо. Такий поділ обрано тому, що метою викладення матеріалу у цій статті є виокремлення показників економічного (! – *авт.*) розвитку. Проведення та обґрунтування такого поділу – це мінімум декілька дискусійних статей, після яких може і не бути досягнуто остаточної згоди.

Висновки з проведеного дослідження. Для багатьох як науковців, так і тих, хто цікавиться економікою, тема економічного розвитку включає аналіз економічного прогресу країни та є предметом насамперед економічного, а не іншого розгляду. Оскільки Адам Сміт, створюючи свою теорію, намагався знайти «природу і причину багатства народів» саме в економічному розвитку країни як в економічній цілісності, то і брав він за основу працю як фактор, що характеризується та вимірюється визначеним кількісним показником. Але для сучасних економістів економічний розвиток асоціюється з результатом, який знаходиться поза межами економічного механізму. Такий погляд є правильним лише наполовину. Це правильно, що результативний показник характеризується досить часто соціальними, фінансовими, соціологічними, історичними, політичними, ідеологічними, іншими показниками, але показник-індикатор, що описує «шлях досягнення» такого результату, має бути суто економічним, і він таким і є. На нашу думку, побудова принципово нових, а по суті, давно задекларованих класичною економічною теорією показників-індикаторів, що покладені класичною політекономією в основу економічного розвитку, базується на застосуванні кількісного показника витрат праці. У цьому напрямі проводяться дослідження та напрацьовані позитивні результати [2; 3; 4; 5].

Звертаємо увагу, що в кожному зі вказаних вище десяти показників-індикаторів, як і в більшості інших статистичних або науково-аналітичних, не відображається економічний показник витрат праці. Не існує жодного показника економічного розвитку країни, який би базувався або характеризувався, або використовувався у своїй структурі показник кількості витраченої праці. Але ж вся класична політекономія у працях А. Сміта, Д. Рікардо, Ж. Сісмонді, К. Маркса та їх послідовників [6; 7; 8; 9], більшість

науковців неокласичного теоретичного напрямку, а також Дж. М. Кейнс та його послідовники характеризували та характеризують сьогодні економічний розвиток з урахуванням чинників, що виокремлюють працю як основний фактор (класики) або один із факторів (неокласики, кейнсіанці тощо) економічного розвитку країни. Тоді яким чином у показниках-індикаторах економічного розвитку показник праці не бере безпосередньої участі як чисельний показник або не бере участі у механізмі розрахунку певного конкретного показника-індикатора? Хочемо зазначити, що «неекономічний» показник економічного розвитку країни має бути доповнений показником-індикатором, що відображає «шлях досягнення», характеризує «економічний цикл», «економічний процес», що «вибудовує» такий показник, тобто індикатором, що є економічно-витратним складником досягнення такого результату.

Вважаємо, що розроблений нами показник кількості витрат праці [10; 11] є науково обґрунтованим та пропонується для застосування в теоретичних побудовах показників економічного розвитку країни. Застосування показника праці, що вимірюється годинами вартості, у показниках-індикаторах економічного розвитку країни є перспективним продовженням подальших досліджень у цьому напрямі.

Список використаних джерел:

1. Ожегов С.И. Словарь русского языка. / С.И. Ожегов // Под. ред. докт. фил. наук. проф. Н.Ю. Шведовой. – 15-е изд., стереотип. – М. : 1984. – 816 с.

2. Зайцев, А.В. Исчисление величины стоимости продукта труда / А.В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2004. – № 6 (65). – С. 159-165.

Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/1504>.

3. Зайцев А.В. Развитие принципов экономической науки // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2010. – № 1, Том 2. – С. 5–21.

Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/3005>.

4. Зайцев А.В. Закон убывающей отдачи с позиций трудозатратной стоимости [Электронный ресурс] / А.В. Зайцев // Эффективна економіка. – 2013. – № 1.

Режим доступу до журналу: [http:// www.economy.nauka.com.ua](http://www.economy.nauka.com.ua).

5. Зайцев, О.В. Вимірювання цінності грошей / О. В. Зайцев // Вісник Української академії банківської справи. – 2015. – № 2 (39). – С. 46–52.

Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44439>.

6. Zaitsev O. Objective value of commodities, its definition and measurement / O. Zaitsev // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. – Košice, Slovakia. – 2016. – Volume 4, № 6. – P. 184–186.

Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/46012>.

7. Зайцев, О.В. Використання в економіці і фінансах показників, що вимірюються витратами праці / О.В. Зайцев // Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. Серія Економіка. – 2017. – Т. 22. Вип. 2 (55). – С. 37–42.

Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/52319>.

8. Зайцев, О.В. Застосування в економіці та фінансах показників, що вимірюються витратами праці / О.В. Зайцев, Т.А. Жукова // Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. Серія Економіка. – 2017. – Т. 22. Вип. 5 (58). – С. 82–86.

Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/64813>.

9. Зайцев, О.В. Закон вартості – можлива об'єднуюча основа економічних теорій / О.В. Зайцев // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2017. – Вип. 15. Ч. 1. – С. 114–118.

Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/63837>.

10. А. с. 69353 Україна. Показник виміру вартості кількістю витрат праці / О. В. Зайцев (Україна). – № 69892; зареєстровано 22.12.2016 в Державному реєстрі свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір.

Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/49246>.

11. А. с. 72280 Україна. Коефіцієнт вартості – характеристика вартісно-монетарного аналізу та діагностики / О. В. Зайцев (Україна). – № 72803; зареєстровано 21.06.2017 в Державному реєстрі свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір.

Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/63416>.

Zaitsev O.V.

INDICATORS OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY IN THE CONTEXT OF THE CLASSICAL THEORY OF VALUE

Today, in the economy, there are more than one hundred indicators of economic, financial, social development of the country. Also, in addition, there are groups of other indicators and, such as environmental, mental, climatic and territorial, and others, which also characterize separate aspects of the country's economic development. In this article, work was done to sum up the indicators of economic development and bring them down to ten indicators. Indicator groups are new partially.

Indicators of socio-economic development are given in the following ten indicators. 1. Economic urbanization. 2. Per capita income. 3. Technological structure of the economy. 4. Savings accounts. 5. Quality of life indices. 6. Domestic conditions (place of residence). 7. Higher vocational education. 8. Level of crime. 9. Access to the media. 10. Indices of national development.

The theme of economic development includes an analysis of the country's economic progress and is the subject of economic, and not another consideration, first of all. The article proposes to take as a basis the labour as a factor that is characterized and measured by a certain quantitative indicator. Economic development is associated with a result indicator outside of the economic mechanism. Such a view is only half true. In our opinion, the construction of fundamentally new indicators, which are laid down in the classical political economy in the basis of economic development, is based on the use of a quantitative indicator of labour input.

In this direction, research is carried out and positive results are made. Today, classical and neoclassical economic theories characterize economic development taking into account the factors that distinguish labour as the main factor (classical theory), or one of the factors (neoclassical theory, Keynesians, etc.) of the country's economic development. However, the labour indicator does not take a direct participation as a numerical indicator or does not participate in the mechanism for calculating a specific indicator. We believe that the indicator of labour input developed by us is scientifically grounded and is proposed for the application in theoretical constructs of indicators of economic development of the country.

Key words: economy, development, indicators, labour, classical political economy, neoclassical economic theory.

Бібліографічний опис: Зайцев, О.В. Показники економічного розвитку країни в контексті класичної теорії вартості / О.В. Зайцев // Проблеми системного підходу в економіці: збірник наукових праць. – К.: Національний авіаційний університет, 2017. – Вип. 6(62). Ч.1. – С. 70-75.